

Validálási eljárás a felsőoktatásban

Az elmúlt években szerte a világban egyre nagyobb figyelmet kapott a formális iskolai képzésen kívül megszerzett tudások (a szakmai zsargonban a nem formális és informális tanulási környezetben szerzett ismeretek és kompetenciák) elismerése. Magyarországon is megjelent már, a felnőttképzésben csakúgy, mint a felsőoktatás különböző területein, egyedi eljárások keretében. Több európai országban is régóta működnek olyan szabályozott megoldások, intézményesült eljárások, amelyek a hozott tudások beszámítását szervezett és átlátható keretek között szolgálják.

Egy ideje az Európai Bizottság is szorgalmazza az ilyen tudások elismerésének nemzeti keretek között zajló, rendszerszintű fejlesztését, egyben segíti a már működő megoldások megismerését az országok közötti tapasztalatcsere megszervezése révén. 2004-ben uniós ajánlások hívták fel a figyelmet az elismerési eljárás kívánatos közös alapelveire, 2009-ben pedig nemzetközi szakértők együttműködésének eredményeként olyan kézikönyv (1) született, amely szakmai ajánlásokat tartalmaz az elismerési eljárások nemzeti szintű fejlesztésének támogatására.

Magyarországon az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében most került napirendre a hazai sajátosságokhoz igazodó modellek, illetve eljárási ajánlások kidolgozása. Elsőként a felsőoktatási intézmények számára alkalmas modell(ek) kialakítása kezdődhetett meg a TÁMOP 4.1.3 projekt keretében. A modellek és eljárások kidolgozása mellett azok kísérleti keretek között történő kipróbálására, és a bevezetést szolgáló ajánlások megfogalmazására is sor kerül.

A megkezdődött fejlesztés célja egy olyan validációs (érvényesítési, elismertetési) modell kidolgozása és kísérleti kipróbálása, amely alapján a hazai felsőoktatási intézmény- és jogrendszer keretei között kialakítható a jól működő, az európai normákkal összhangban lévő, strukturált felsőoktatási validáció intézményi megoldásainak (elveinek és eljárásainak) modellje. Ez a modell a meghonosítására vállalkozó intézmények körében elősegítheti a felsőoktatásba jelentkezők, illetve az ott tanulók számára az előzetesen megszerzett tanulási eredményeik (ismeretek, készségek, képességek, kompetenciák) felmérését, dokumentálását, értékelését és beszámítását, tekintet nélkül arra, hogyan, milyen keretek között – formális, nem formális, informális tanulás során – szereztek azokat. Egyben segítheti a bevezetésre vállalkozó intézményeket is saját eljárásaik áttekintésében, megfelelő szabályozásában, a résztvevők felkészítésében, illetve abban, hogy átlátható, fair és minden résztvevő számára kielégítő módon történhessen a beszámítás, a validálás. A fejlesztés ezért kiterjed a validációban részt vevő oktatók, felsőoktatási tanulószervező, koordináló szakemberek képzésére is.

A fejlesztőmunka feladatai

A fejlesztőmunka legelső lépéseként jelenleg az elismerési eljárással kapcsolatos ismeretek, különféle megközelítések, érdekeltségek, a helyi, nem szabályozott (ún. puha) intézményi gyakorlatok feltérképezése folyik. A terepmunka keretében zajló feltárás célja, hogy azonosítsa a szabályozott eljárással kapcsolatos attitűdöket, felszínre hozza a felhasználható, továbbfejleszthető megoldásokat. További feladat azon szakmai érdekek, álláspontok és meglévő kezdeményezések feltérképezése, amelyek meghatározóak az elismerési eljárás alkalmazásával kapcsolatos befogadókészség szempontjából. A felső-

oktatás mellett ez a munka kiterjed a szakképzési szektor és a felnőttképzés világára, továbbá felméri a munkaadók reprezentáns képviselőinek, irányítóinak, véleményformálóinak szakmai álláspontját, már megfogalmazott állásfoglalásait az elismerés iránti igényekről és a lehetséges megoldások alkalmazhatóságáról.

A már meglévő jó gyakorlatok, eljárások feltárását követően kerül majd sor – 2010 első félévében – a felsőoktatásban megvalósítható validációs eljárások modelljének (modelljeinek) és eljárásrendjének kidolgozására, a validáció munkamódszereinek és eszközrendszerének kialakítására (így például az adminisztratív, igazgatási és informatikai eszközök azonosítására). Javaslat készül az eljárásrend egyes elemeinek összehangolására a többi oktatási alágazat (közoktatás, szakképzés, felnőttképzés) tevékenységével. Elemző áttekintés készül az eljárásrend működési feltételeiről, és ajánlás kerül kidolgozásra a kívánatos jogszabályi környezetről. A fejlesztőmunka utolsó szakaszában sor kerül egy vagy több felsőoktatási intézmény részvételével a kidolgozott eljárási megoldások tesztelésére, és az ennek révén szerzett tapasztalatoknak a kialakítandó megoldásokba történő visszacsatolására. Az eredmények – a hazai és külföldi helyzetelemzésekre is építve – a felsőoktatás irányítói és az intézmények számára javaslatok, ajánlások formájában kerülnek közzétételre 2010 őszén.

A már meglévő jó gyakorlatok, eljárások feltárását követően kerül majd sor – 2010 első félévében – a felsőoktatásban megvalósítható validációs eljárások modelljének (modelljeinek) és eljárásrendjének kidolgozására, a validáció munkamódszereinek és eszközrendszerének kialakítására (így például az adminisztratív, igazgatási és informatikai eszközök azonosítására). Javaslat készül az eljárásrend egyes elemeinek összehangolására a többi oktatási alágazat (közoktatás, szakképzés, felnőttképzés) tevékenységével.

tapasztalatoknak a kialakítandó megoldásokba történő visszacsatolására. Az eredmények – a hazai és külföldi helyzetelemzésekre is építve – a felsőoktatás irányítói és az intézmények számára javaslatok, ajánlások formájában kerülnek közzétételre 2010 őszén.

A fejlesztés fő, modellalkotó feladatait több kiegészítő jellegű munkálat kíséri. Így sor kerül egy olyan, tagolt szerkezetű Felsőoktatási validációs tudástár kialakítására, amely a fejlesztők munkájának összehangolása mellett a leendő felhasználók folyamatos tájékoztatását, illetve a képzést kívánja szolgálni. A képzés a felsőoktatási intézmények validációs szolgáltatásait (tájékoztatás és tanácsadás, regisztráció, dokumentálás, értékelés stb.) működtető szakemberek felkészítését célozza. Ennek eszközei a továbbképzések, a workshopok, a kiadványok, illetve a folyamatos tájékoztatás a fejlesztésről beszámoló honlapon (<http://tamop413.ofi.hu/tamop413-ofi-hu/index>).

A fejlesztőmunkát végzők meggyőződése, hogy működőképes eljárások kidolgozása csak az érintett szereplők bevonásával,

álláspontjuk és tapasztalataik megismerésére építve lehetséges. Ezért folyamatosan keresik a kapcsolatot azokkal a szereplőkkel, akik érdekeltek a validálási eljárások fejlesztésében, alkalmazásában. A tájékoztatáson kívül a modellfejlesztő munka jelenlegi elgondolása a potenciális felhasználók folyamatos bevonására, szakmai észrevételeik hasznosítására épít.

A 4.1.3 projekt megvalósítását egy három tagból álló konzorcium végzi, amelyben az Educatio Kft., az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, valamint a *Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet* vesz részt. A validációs alprojekt megvalósítója az OFI. A fejlesztés koordinálása és adminisztrálása mellett a fejlesztőmunka szakmai irányítását egy háromfős team végzi (Derényi András, Kocsis Mihály, Tót Éva).

További információk és elérhetőség

Az érdeklődők a validacio@ofi.hu e-mail címen jelezhetik, ha a továbbiakban rendszeresen kérnek információt, illetve ha aktívan is szeretnének bekapcsolódni a szakmai munkába. A validációs modellek kidolgozását végző fejlesztőcsoport szakmai vezetői örömmel vennék, ha az érdeklődők bővebb információkat is adnának arról, működik-e saját intézményükben valamilyen fejlesztési tevékenység, vagy kísérleteznek-e sajátos megoldásokkal a hozott tudások, illetve a képzőintézményen kívül megszerzett kompetenciák beszámítása terén.

Jegyzet

(1) European guidelines for validating non-formal and informal learning CEDEFOP, Luxemburg, 2009. Az anyag letölthető a világhálóról: http://www.cedefop.europa.eu/etv/information_resources/bookshop/publication_details.asp?pub_id=553

TÁMOP-4.1.3-08/1-2008-0004
A felsőoktatási szolgáltatások
rendszer szintű fejlesztése
Felsőoktatási Validációs Rendszer
alprojekt

Neveléstudomány-történeti tanulmányok

A magyar neveléstudomány
a XX. század második felében

Szerkesztette
Németh András
Biró Zsuzsanna Hanna

Gondolat

A Gondolat Kiadó könyveiből